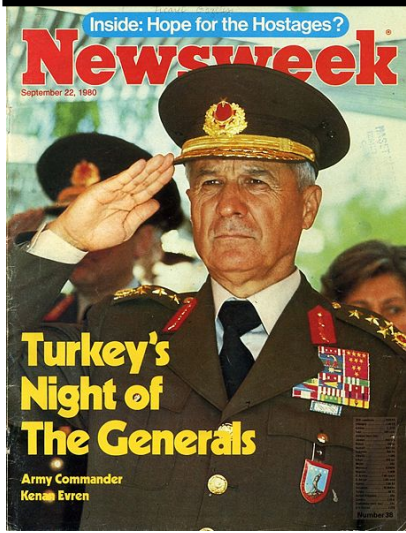

Bir Darbenin Ardından

İçeriği Yazan: [Deniz Demir](#) [1] Zaman: Per, 12/09/2013 - 20:18

Yazar: Deniz Demir

Yazının Yazıldığı Tarih: 12.09.2013

12 Eylül 1980... Her şeyi unutup bambaşka ve pervasız bir bakış attığımızda sade bir tarihten başka bir şey ifade etmiyor aslında. Oysa çok değil hafızalarımızı biraz zorladığımızda belki yitip giden bir gelecek belki kayıplara uğurlanan bir ömür, belki de sonsuzluğa emanet edilen bir evlat, bir eş, bir baba ya da bir anne oluyor bu tarih. Tüm bunların yanında aslolan bir realite var ki o da bu tarihin Türkiye Cumhuriyeti siyasi tarihinde hatta ve hatta Türk toplumunun tüm sosyal, kültürel, ekonomik vs. yapısında adı gibi darbe yapmış olması. Peki ne olmuştu? Gelin biraz tarih denen tozlu arşivin sayfalarını şöyle bir kurcalayalım. Öğrenci olayları, halk hareketi, sokak çatışmaları, karanlık cinayetler... Sabah okula diye çıkıp geri dönmeyen evlatlar, ders saatlerinde boş olan derslikler, atılan sloganlar, yitip giden umutlar... Bir tarafta kendilerini devrimci olarak adlandıranların "Kahrolsun Faşizm" nidaları öbür tarafta kendini ülkücü olarak tanımlayanların "Ülkücü Hareket Engellenemez Komünistler Rusya'ya" sloganları... Genel olarak karşıt görüşteki bu iki unsur başrol olarak meydanlarda olsa da aslında herkes bir gizemli gücün meydanlardaki ateşi harlandırıldığının da farkındaydı belki de... Peki kimdi bunlar? Var olduğunu hep bildiğimiz ama hiç görmediğimiz ağabeylerimiz miydi?

12 Eylül öncesi süreç bu şekilde devam ederken; her şey 11 Eylül günü Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya'nın ABD'den gelmesinin hemen ertesi günü 12 Eylül sabahı Genelkurmay Başkanı Kenan Evren'in TRT'de yapmış olduğu şu konuşmayla başlamıştı: "Aziz yurttaşlarım! Bir kez daha belirtmek isterim ki Silahlı Kuvvetler aziz Türk Milleti'nin hakkı olan refah ve mutluluğu, vatan ve milletin bütünlüğü, gittikçe etkisi azaltılmaya çalışılan Atatürk İlkeleri'ne yeniden güç ve işlerlik kazandırmak, kendi kendini kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak, kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zorunda kalmıştır."

Dün, 12 Eylül Darbesi veya 1980 İhtilali olarak tarih sayfalarında kendine yer açan

olay, [Türk Silahlı Kuvvetlerinin](#) [2] [12 Eylül](#) [3] [1980](#) [4] günü emir-komuta zinciri içinde

gerçekleştirdiği askeri müdahale, [27 Mayıs 1960 darbesi](#) [5] ve [12 Mart 1971 muhtırasının](#) [6]

ardından TSK'nın [Türkiye Cumhuriyeti](#) [7] tarihinde yönetime üçüncü açık müdahalesi olmuştur. Bu müdahale ile [Süleyman Demirel](#) [8]'in Başbakan'ı olduğu hükümet görevden alınmış, [Türkiye Büyük](#)

[Millet Meclisi](#) [9] lağvedilmiş,[1970](#) [10] sonrasında değiştirilen [1961 Anayasası](#) [11] tamamen rafa kaldırılmış ve Türkiye siyasetinin yeniden tasarlandığı bir askerî dönem başlamıştır.Bu dönem yaklaşık dokuz yıl sürmüş,partiler lağvedilmiş, [parti](#) [12] liderleri önce askerî üslerde gözetim altında tutulmuş,ardından yargılanmıştır.Darbe toplumda ki kaos olaylarının büyük oranda durmasını sağlamışsa da yaşanan süreç bu kez darbeci zihniyetin toplumu şekillendirme çabası için kesilen acı faturalarla dolmuştur.Bir tarafta bağımsız(!) mahkemelerde kırılan kalemler,yok hükmünde sayılan kimi deliller,yaşanan faili meçhuller...Diğer tarafta sekteye uğramış demokratik hayatın yeniden tahsisi adına yapılan reformlar,oylanan yeni anayasa ve kurulan senato...

Bugünse Bir Darbe Yargılanıyor nidalarıyla darbeci zihniyetle başlayan bir hesaplaşma,hastane odalarında sembolikte olsa gerçekleştirilen yargılamalar,yitip giden evlatlara olan özlem var belki de...Kimileri yaşanan bu gelişmeleri sivil anayasaya geçiş sürecinde siyasi tarihle bir yüzleşme olarak nitelendirse de kimileri de tüm bunların aslında seçime yönelik rant sağlama girişimi olduğunu belirtiyor.Bu dönemde çıkarımlar farklılaşsa da primitif yargılardan uzak somut bir olayda yaşandı aslında...Sivil anayasa yolunda yapılan ve darbelere inatla demokrasi diyerek belki de bir hesaplaşma olarak da nitelendirilebilecek bir tarihte;12 Eylül 2010'da gerçekleştirilen anayasa referandumu ve 12 Eylül darbeci generallerinin yargılanması olmuştur bu somut olay.

Siyasi süreç dünüyle ve bugünüyle ayrıntıdan uzak genel olarak bu minvalde yürümüş olsa da aslında unutulmuş halkın kendisi olmuştur bu zaman denen nehrin akışında.Unutulmuş yitip giden umutlar olmuştur.Unutulmuş anaların evlatlara yaktığı analar olmuştur.Unutulmuş 105 yaşında ki Berfo Anan'ın faili meçhullere kurban giden oğlunu hala umutla ararken"Oğlumu Cemilimi bulun." diye feryat figan yükselen sesi olmuştur.Ve tabi unutulmuş ülkenin kayıp giden geleceği;birbirine hasım olan evlatları olmuştur.

12 Eylül Darbesi kuşkusuz hakkında kitapların belki de ciltler dolusu ansiklopedilerin dizilebileceği bir başlık.Önceleri ilk 10 yılında kutlamaları dahi yapılan darbenin-Türkiye Cumhuriyeti tarihinde derin izler bırakmasına rağmen-her geçen yıl biraz daha unutulmaya yüz tuttuğu izlenimine kapılmamak da elde değil doğrusu.Zira bugün dahi kaleme alınmış birkaç yazı bulmak için yaptığım arama biraz fazla sürdü. Anlaşılan insanlar ya bugünü unutmuş gibi ya da -en güçlü ihtimalle- bugünü unutmak istiyor.Siz geçmişini unutmak isteyip onunla ilgilenmezsiniz belki de ama o sizinle ilgilenir.Hatta bazen karşınıza çıktığında unutup,tarihin arka odalarındaki karanlık dehlizlere gömmek istediğiniz olay tümüyle aynıdır ve orijinalitesinden hiçbir şey kaybetmemiştir;farklı olansa sadece yer ve zaman olmuştur.İşte bugün darbenin o yıldönümünde-darbenin yıldönümü de mi olur diyenleriniz olabilir belki ama on yıl boyunca bu ülkede darbenin yıl dönümü kutlanmışsa demek ki oluyormuş-adına darbe dediğiniz ve alabildiğine şiddet kaos ve kayıplarla hatırladığınız o olay tüm spesifik haliyle Mısır'dan Nil'in o bereketli diye tabi edilen vadilerinden bakıyor sizlere...

Yazımıza son verirken darbenin o acı inlemelerini karanlık duvarlarının her tuğlasında hissetmiş ceza evlerinden-şimdilerde müze olarak kullanılan-Ulucanlar Cezaevi'ne tarihe ve yitip gidenlerimize olan vefa borcumuzu ödemek amacıyla yapmış olduğumuz ziyaretten birkaç fotoğrafı,o dönem ceza evinden bir babanın evladına yazmış olduğu mektupla paylaşıyoruz.

"Sinancığım;bu sabah pencereden çıkınca ne göreyim?Her taraf bembeyaz değil mi?Demek ki gece kar yağmış.Yozgat'ta da yağmıştır herhalde.Şimdi siz sobayı fayrap edip keyif çatıyorsunuzdur.Bana karlı bir masal yaz gönder.Bundan önce sorduğum soruların cevaplarını arkaya yazıyorum.Gözlerinden öperim sevgili oğlum.Baban Adnan..."

Deniz DEMİR**iletisim@politikadergisi.com**

Yorumlar

- [Analiz](#) [13]
- [Güncel](#) [14]
- [İç Siyasa](#) [15]
- [Tarih](#) [16]
- [Toplumsal](#) [17]

Kaynak URL (02/05/2024 - 02:48 tarihinde yazdırıldı):<http://politikadergisi.com/okur-makale/bir-darbenin-ardindan>**Bağlantılar:**

- [1] <http://politikadergisi.com/pd-uye/deniz-demir>
- [2] http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Silahl%C4%B1_Kuvvetleri
- [3] http://tr.wikipedia.org/wiki/12_Eyl%C3%BCl
- [4] <http://tr.wikipedia.org/wiki/1980>
- [5] http://tr.wikipedia.org/wiki/27_May%C4%B1s_1960_darbesi
- [6] http://tr.wikipedia.org/wiki/12_Mart_Muht%C4%B1ras%C4%B1
- [7] http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_Cumhuriyeti
- [8] http://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCleyman_Demirel
- [9] http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_B%C3%BCy%C3%BCk_Millet_Meclesi
- [10] <http://tr.wikipedia.org/wiki/1970>
- [11] http://tr.wikipedia.org/wiki/1961_Anayasas%C4%B1
- [12] <http://tr.wikipedia.org/wiki/Parti>
- [13] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/analiz>
- [14] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
- [15] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
- [16] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>
- [17] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>